

AYFER GÜRDAL ÜNAL

## yıl sonu armağanı behiç ak'tan...

**Ç**ocuk edebiyatı ödülünde ÇOGEM jürisi Muzaffer İzgü, Gülten Dayıoğlu, Yalvaç Ural, Adnan Binyazar, Emin Özdemir, Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün ve Prof. Dr. Sedat Sever'den; ÇGYD jürisi Prof. Ali Gültekin, Yrd.Doç. Dr. Necdet Neydim, Sevin Okyay, Zarife Biliz, Rana Alpöz'den oluşmuştu. Ben de yılın son yazısında Behiç Ak'ın ödül kazanan "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" ile son kitabı "Postayla Gelen Deniz Kabuğu"nu tanıtmaya böylece yeni yıl armağanı planlayan okurların işini kolaylaştırmaya niyetlendim.

"Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği", 8-12 yaş grubu çocuklarının çok sevdiği bir kitap çünkü 2013'te yayımlanan kitabın 5. baskısı elimde.

Kitap tüketim toplumuna çok güçlü bir eleştiriyi mizah, ilginç karakter yaratımı ve karmaşık olmayan kurgusu sayesinde çok akıcı ve neşeli biçimde yapıyor. Ana karakterimiz beşinci sınıf öğrencisi Ali, okul ödevinin kapağına nüfus kâğıdının fotoğrafını koymak ister. Ali'nin heryanlığı bir notla düzeltmek isteyen bir babası vardır Ruza Hoşgörür Bey. Evin içi "Muslukları sıkıca kapatın", "Lambaları söndürürseniz, ömürlerinizi uzatırsınız" gibi not kâğıtları ile doludur. Karısı Ayla Hanım ise sorulmadıkça konuşmayan bir tiptir. Ali'nin dönem ödevi ise söyleşi metodu ile bir konuyu anlatmaktır ve Ali cevap vermekten çok soru sormayı seven bir çocuk olduğu için hikâye, film, fotoğraf kullanma yöntemleri yerine bu yöntemi seçmiştir. Ruza Bey, oğlunun sorularından eşinin çatı sularını ıhlamur ağacını sulamak için kullandığını, aç tavşanlar için bahçe duvarına havuçlar koyduğunu öğrenince daha çok soru sorabilir, kendi de evde olup bitenleri daha hızlı öğrenebilir diye coşup eski dizüstü bilgisayarını oğluna hediye eder. Ancak, ödev hızlanacağına yavaşlar çünkü Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinde dolaşmak epey zaman tüketmektedir. Neyse ki iki söyleşi sonra ödev tamamlanacaktır, birisi amcası, diğeri dedesi. Daha bu söyleşiler tamamlanmadan nüfus kâğıdı krizi doruğa ulaşır, çünkü kahramanımız Ali Hoşgörür'nün soyadı nüfus kütüğünde olmuştur Ali Hoşgörür. Üstelik soyadının tüm aileninki gibi Hoşgörür olabilmesi ancak mahkeme kararına bağlıdır. İşte bu noktada Ali soyadındaki ç fazlalığından vazgeçmek istemediğini belirtir.

Ali'ye göre o farklı bir çocuktur, soyadı da farklı olsa iyi olur. Babası küplere biner "Farklı olduğunu ispat için yanlışlıkla yazılmış bir ç harfine mi ihtiyacın var?" diye alaycı alaycı konuşur, ama nafiye. Ali, ilk iş Facebook'taki sayfasında ismini değiştirir. Bu durum çok ilgi çekince bir de Facebook'ta Ç Harfi Kardeşliği isimli grup kurar. Babası ise karşı hamleyi "Soyadımıza harf ekerek akli-

mızı uzatamayız" yazıp ayakkabı dolabının üstüne yapıştırarak yapar. Bunlar olurken sırada amca ve dede söyleşileri vardır. Dede ve amca iki zıt karakter olarak tüketim çılgınlığına iki farklı bakışı temsil etmek için yaratılmıştır. Dede buzdolabının 70. yılını kutlama hazırlığında bir tasarruf abidesi, amca Sedat Bey ise aynı evde bir yıldan fazla oturduğu daha hiç görülmemiş bir "kullan at" şampiyonudur. Mesleğini "Ömür törpüleme mühendisi" olarak tanımlayan Sedat Bey'in uzmanlık alanı kullanılan eşyaların ömrünü kısaltma yolları bulmak böylece yerlerine yeni ürünlerin satılmasını sağlamaktır. Ali'nin amcası ile röportajı amcanın yalnız ürünün yenisi değil arkadaşın da yenisini sevdiğini, eski arkadaşın çok yenisinin peşinde olduğunu açığa çıkarır. Ali hayalkırıklığı duymaya başlar. Ali, dedesi ile röportaj yaparken bilgisayar çalışmaz olur. İşte bundan sonra olanlar kâğıda güvenmenin akılcılığını herkese gösterir. Ancak olan olmuş, Ali ödevsiz kalmıştır. Tüm bilgi kaybı için telafi şansı da yoktur. Ali bu durumdan kurtulabilecek mi? Ç Harfi Kardeşliği sürecek mi? Ali, soyadını değiştirecek mi? Ömür törpüleme mühendisleri konusunda amca Sedat Bey'in fikri değişecek mi? Behiç Ak, garip ve komik karakterler kurma ustası. Bu karakterlerle tüketim toplumuna eleştirel gözle bakmış, uzun süre akıllarda kalacak, 8-12 yaş grubunu durup düşündürecek ve kimi davranışlarını sorgulatacak, iki ödüle birden hak kazanmış bir anlatı yaratmış. Size de okumak ve armağan etmek kalmış.

**postayla gelen deniz kabuğu**

"Postayla Gelen Deniz Kabuğu" - Gümüşüğü Kitaplığı - anlatısında Behiç Ak bu kez eleştirel gözlüklerini bilgisayar bağımlısı çocuklara ve bu bağımlılığın oluşmasında payı olduğuna işaret ettiği ana-babalar için takar.

Pantomimci babasının ve avukat annesinin yoğun iş yaşamları, Sude'nin ailesi ile paylaştığı saatleri iyice azaltmıştır. Camı çok sıkılan Sude, sıkıntısını kendini sahile atıp özgürce koşarak, midye kabukları toplayıp kumsala yazılar yazarak gidermeye çalışır. Rüzgârın kokusu, dalgaların sesi, martıların



**Çocuk edebiyatı alanında bu yıl çok ilginç bir ilk yaşandı. İki farklı kurumun birbirinden değerli iki seçici kurulu aynı kitap üzerinde birleşti. Behiç Ak'ın yazıp Gümüşüğü Kitaplığı'nın yayımladığı "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" hem Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (ÇOGEM); hem de Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği'nin (ÇGYD) düzenlediği değerlendirmede ödülü hak eden yapıt oldu.**

sesi hepsi Sude'yi mutlu eder, ancak bunları paylaşacak arkadaş kalmamıştır. Arkadaşları sahilde oynayacaklarına eve kapanmış, internet başında vakit geçirmektedirler. Sonunda yokluklarını telafi etmek için her istediğini almaya çalışan anne-babasına bir tablet bilgisayar aldırır Sude. Sude sanal dünyada vakit geçirdikçe isteyip de yapamadıklarını sanki yapmış gibi yaşayabildiğini fark eder. Gerçek hayatın yüklerinden kurtulmuştur. Bilmek için okumak, yapmak için yetenekli ve deneyimli olmak gerekmiyordu. Sadece "bilirim", "yaparım" demek yeterliydi. (s. 25) Çevresindeki her şeye bilgisayar ekranından bakmayı sevmeye başlayan Sude'nin bu sevgisi zamanla alışkanlığa, oradan da bağımlılığa döner.

Durumun vahametini bir Pazar günü Sude'nin annesi nihayet fark eder. Kızı TV'yi tablet ekranından bakarak izlemektedir. Anne kız arasındaki tartışma babayı da hayrete düşürür. Sude, annesine de ekrandan bakmakta ve ekran görüntüsünün gerçek görüntüden daha çok hoşuna gittiği konusunda ısrar etmektedir. Baba ise insan-

ların görüntüden ibaret olmadığını etten kemikten duygulardan oluşan canlılar olduğunu anlatmaya çalışmaktadır.

İlerleyen zamanda durum giderek kötüleşir. Sude tüm yaşamını hızla sanal kimliğine kavuşmak için yaşar sanki. Gerçek hayat anlamsızlaşır, sanal hayat gerçeğin yerini alır. Yaşamın tek anlamı sanal alemde "Gogoluku" oyunu oynamaya indirgenmiştir.

Bu sırada avukat Sevdâ Hanım'ı Tokuda şirketinden ararlar. Bu şirket Sude'nin tutkunu olduğu bilgisayar oyunlarını üretmektedir. Şirket, bilgilerine erişerek oyun oynayan müşterileri ile ilişkilerini bozan bilgi hırsızlarına karşı Sevdâ Hanım'ın uzmanlığından yararlanmak istemektedir. Sevdâ Hanım oyunun adını sorar, "Gogoluku" olduğunu öğrenince işler hızla değişir. Sevdâ Hanım, bir taraftan bilgi hırsızını bulmak, diğer taraftan oyunu öğrenerek sanal kimlikle de olsa kızı ile ekran üstünden bir ilişki tesis etmek üzere çabalamaya başlar. Bu çabaları arttıkça şirketin iletişim giderleri üzerinden nasıl kâr yaptığını, bağımlı hale getirdiği kullanıcıların ekran başından ayrılmamasının şirketin kazancını nasıl artırdığını görür. Daha da beter bir gelişme yoldadır. Tokuda şirketi yeni bir gözlük geliştirmiş ve bu gözlükleri takanlar seyrettiklerini gerçek sanmaya başlamıştır. Sevdâ Hanım, bilgi hırsızını bulabilecek mi, peki kızını bilgisayar bağımlısı olmaktan kurtarabilecek mi, postayla gelen deniz kabuğu bu düğümün çözümünde çok önemli bir rol oynuyor. Bu rol nedir? Bu sorular anlatının esas heyecanını, can damarını oluşturan sorular. Yanıtları eserde gizli. Aile boyu okunabilecek bu kitap, anne / babalara da önemli anımsatmalarda bulunuyor. Çocuklarla ne kadar çok doğada vakit geçirirlerse aile içi iletişime, çocuğun hayal gücüne, arkadaş ilişkilerine o kadar katkı yapmış olacaklarını anımsatıyor.

2014'ün son yazısı bu... Oktay Rifat'ın Son Sözleri ile veda edeyim.

*Boğazından lıkr lıkr geçen / Su, suyun kıymetini bil / Nedir ki bu mavilik deme / Pencereden görebildiğin kadar / Göğün kıymetini bil / Kıymetini bil çiçek açmış bademin / Güneşli odanın çamurlu sokağın / Beyazın siyahın yeşilin / Pembenin kıymetini bil / Dirilik öyle bir şey yürekte / Sevinçle çırpınır / Kavak yelleri eser insanın başında / İnsanoğlu kızar öfkelenir savaşır / Halk için girilen savaşta / Okorkulu sevincin / Öfkenin kıymetini bil / Bilki bu / Budur işte / Güneş yalnız dirileri ısıtır / Güneşin kıymetini bil.*

Güneş, çocuklar ve kitaplar hiç eksik olmasın yaşamınızdan. [ahru@tnn.net](mailto:ahru@tnn.net)